

РЕШЕНИЕ

№ 287

София, 30 декември 2014 год.

В ИМЕТО НА НАРОДА

Върховният касационен съд на Република България, трето наказателно отделение, в открито съдебно заседание на .. деветнадесети юни 2014 год. в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: .. Вероника Имова

ЧЛЕНОВЕ: .. Севдалин Мавров

.. Лада Паунова

при секретар .. Иванка Илиева и в присъствието на прокурора от ВКП .. Мадлена Велинова, като изслуша докладваното от съдията .. С. Мавров КНОХД № .. 2058 .. / .. 13 .. год. по описа на Върховния касационен съд, за да се произнесе, взе предвид следното:

В срок са постъпили касационни жалби от страна на подсъдимите Н. Р. и Х. Г. Обжалва се решение № 236 от 19.07.13 год., постановено по ВНОХД № 1376/12 год. по описа на Софийски апелативен съд. С решението е потвърдена присъда от 04.07.11 год. по НОХД № 2761/09 год. на Софийски градски съд. Със същата Г. е признат за виновен и е осъден за извършени престъпления по чл. 350, ал. 3, вр. ал. 2, пр. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК и по чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, пр. 2, 4 и 5, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1, пр. 2 и 4, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 2, ал. 2 НК, а Р. – по чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, пр. 2, 4 и 5, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1, пр. 2 и 4, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 2, ал. 2 НК.

В двете жалби са визирани всички касационни основания по чл. 348, ал. 1 НПК.

От страна на Р. се иска отмяна на постановените съдебни актове и оправдаването му, поради недоказаност или маловажност на случая по смисъла на чл. 9, ал. 2 НК, с произтичащите от това последици. Р. и упълномощеният му защитник не се явяват в съдебно заседание, редовно призовани. Жалбата се поддържа пред ВКС от назначения му в производството резервен защитник по посочените в нея и в приетата писмена защита доводи.

От страна на Г. също се иска оправдаването му по повдигнатите обвинения, за които е осъден, с отмяна на присъдата в наказателната и гражданската и части и потвърждаващото я решение. Алтернативно се прави искане за намаляване на наложените наказания и общото такова. Г. не се явява в съдебно заседание, редовно призован чрез съдебна поръчка до компетентните органи на Република Гърция. Жалбата се поддържа от упълномощен защитник, който представя и писмено становище.

Повереникът на гражданските ищци и частни обвинители В., П. и Д. Д. пледира за неоснователност на жалбите. Моли, съдът да потвърди решението. Останалите граждански ищци и частни обвинители, не се явяват, редовно призовани.

Прокурорът също счита, че жалбите са неоснователни. Пледира, решението да се остави в сила.

Върховният касационен съд, като взе предвид постановените съдебни актове, постъпилите жалби и допълненията към тях, посочените основания и доводи и становищата на страните, намира следното:

С цитираната присъда Х. Г. е признат за виновен в това, че в периода м. март 2004 до м. декември 2004 год., във ферма, на която бил управител, в [населено място], общ. К., Република Гърция, при условията на продължавано престъпление, нарушил правила, уреждащи добива на животни – чл. 3, чл. 8, т. А, Б, В, чл. 9, чл. 10 и чл. 14, т. 4 от Президентски указ 186/1995 год. „Защита на работниците от опасности, които произтичат от излагането им на биологични агенти по време на работата им, съгласно разпоредбите на Съвета 90/679/ЕС и 93/88 ЕО” на президента на Република Гърция и с това е изложил на опасност здравето на други лица, като вследствие на заразяването им с бруцелоза при обгрижването на овцете във фермата му са последвали за Г. И., В. Д., Д. Д. и П. Д. средни телесни повреди, изразяващи се в постоянно разстройство на здравето, неопасно за живота им, поради което и на осн. чл. 350, ал. 3, вр. ал. 2, пр. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК и чл. 54 НК е осъден на ЧЕТИРИ години лишаване от свобода.

С присъдата Г. е признат за виновен и осъден за извършени седем престъпления по чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, пр. 2, 4 и 5, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1, пр. 2 и 4, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 2, ал. 2 НК спрямо пострадалите Т. Т., Ц. Т., Г. И., Р. К., В. Д., Д. Д. и М. И. за това, че за различни периоди от време, сам и в съучастие с Н. Р., набрал, като въвел в заблуждение посочените лица за условията на живот, труд и трудово възнаграждение, привел ги на различни дати през границата на страната – ГКПП „Капитан П. войвода” и ги приел поотделно в овцевъдна ферма, на която е управител в [населено място], общ. К., Република Гърция, с цел принудителен труд и да бъдат държани в принудително подчинение, независимо от тяхното съгласие, като задържал задграничните им паспорти, поради което и на осн. чл. 54 НК е осъден на по ПЕТ години лишаване от свобода и на глоба в размер на 10 000,00 лв. за всяко едно от престъпленията.

Оправдан е за повдигнатото му обвинение по чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, пр. 2, 4 и 5, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1, пр. 2 и 4, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 2, ал. 2 НК спрямо Д. М. и за част от престъпленията, за които е бил обвинен, че ги е осъществил в съучастие с Н. Р..

На Г. на осн. чл. 23, ал. 1 и 3 НПК е наложено общо наказание в размер на ПЕТ години лишаване от свобода, търпими в затворническо общежитие от открит тип при първоначален „общ” режим, към което е присъединено и наказанието глоба в размер на 10 000,00 лв.

Със същата присъда Н. Р. е признат за виновен и осъден за извършени четири престъпления по чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, пр. 2, 4 и 5, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1, пр. 2 и 4, вр. чл. 20, ал. 2, вр. чл. 2, ал. 2 НК спрямо пострадалите Т. Т., Ц. Т., В. Д., Д. Д. за това, че за различни периоди от време, в съучастие с Х. Г, въвели в заблуждение посочените лица за условията на живот, труд и трудово възнаграждение, набрал, а Г. ги привел на различни дати през границата на страната – ГКПП „Капитан Петко войвода” и ги приел поотделно в овцевъдна ферма, на която е управител в [населено място], общ. К., Република Гърция, с цел принудителен труд и да бъдат държани в принудително подчинение, независимо от тяхното съгласие, като Г. задържал задграничните им паспорти, поради което и на осн. чл. 55, ал. 1, т. 1 НК е осъден на по ТРИ години лишаване от свобода за всяко едно от престъпленията.

Оправдан е на осн. чл. 304 НПК да е извършил същите престъпления спрямо Г. И., Р. К., М. И. и Д. М..

Наложено му е на осн. чл. 23, ал. 1 НК общо наказание лишаване от свобода в размер на ТРИ години, чието изпълнение на осн. чл. 66, ал. 1 НК е отложено за срок от ПЕТ години.

С присъдата Г. е осъден да заплати на гражданските ищци сумите както следва: В. Д. – 39 116,60 лв.; Д. Д. - 39 116,60 лв.; П. Д. - 39 116,60 лв.; М. И. – 9 779,15 лв., представляващи обезщетения за причинените им от деянието неимуществени вреди. Исковете на същите в останалата им част срещу Г. са отхвърлени.

Искът, приет на същото основание, на М. И. срещу Н. Р. е отхвърлен.

Съдът се е произнесъл по направените по делото разноски.

С обжалваното пред ВКС решение първоинстанционният акт е потвърден.

От жалбата от страна на Р. се извежда доводът, че гласните доказателства и в частност свидетелските показания на В. Д., Д. Д., Т. Т. и Ц. Т. неправилно са интерпретирани и анализирани от съдилищата по фактите. В резултат на това, фактическите изводи не отговарят на действителната обстановка, което е довело до неправилно приложение на материалния закон. Сочат се отделни цитати от показанията на Т., Д. и Д.. Изгражда се твърдението, че Р. е публикувал в пресата единствено кратка обява за набиране на работници в овцеферма в Гърция, в която не са били описани условията на труд, на заплащане и на битова среда, които е разяснил лично на пострадалите в по-късен момент Г. При това, Р. не е „набирал”, чрез въвеждане на лицата в заблуждение за извеждането им от страната и принудителен труд в Република Гърция, а е бил само посредник – свързващо звено между кандидатите за работа и Г.

Посоченото по-горе насочва към необоснованост на съдебния акт, което не е въведено като касационно основание, поради което ВКС не дължи произнасяне. Следва единствено да се отрази, че и двете контролирани съдебни инстанции са взели отношение по съдържанието на публикуваната във в. „Контакт” - [населено място] обява от Р., проведените разговори с него и последващите срещи между свидетелите и двамата жалбоподатели, при които Г. разяснил условията на труд и заплащане, а Р. потвърдил казаното от него, въпреки че е бил с ясното съзнание, че то не отговаря на истината, поради обстоятелството, че е посещавал фермата. Ето защо, крайният извод за активната роля на Р. във въвеждането в заблуждение на четиримата пострадали и набирането им за извеждане от страната и работа в чужбина при изключително лоши трудови, санитарни и здравословни условия на труд и невъзможността по собствено желание във всеки момент да се завърнат в България, поради задържането на документите им за самоличност от Г., изцяло е съобразен с основните принципи по чл. 13 и чл. 14 НПК. Извадените от контекста на свидетелските показания цитати, отразени в жалбата, не могат да доведат до други фактически и правни изводи в настоящото производство. Напротив. Същите са в подкрепа на възприетите от съдилищата факти за активната роля на Р., пресъздадена от свидетелите пред СГС /Д. - л. 340 и л. 346; Д. – л. 349 и л. 352; Т. – показанията му пред съдия от ДП, т. 3, л. 8, р. 6-8, прочетени със съгласието на страните на осн. чл. 281, ал. 1 НПК; Т. – л. 4 от съдебния протокол от 02.02.11 год./. Именно задълбоченият анализ на доказателствения материал от страна на СГС /л. 229 от мотивите/ е довел до правния извод, че Р. следва да бъде оправдан по повдигнатото му обвинение по чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, пр. 2, вр. ал. 1, пр. 1, вр. чл. 20, ал. 2 НК спрямо свидетелите Г. И., Р. К., М. И. и Д. М., на които този подсъдим не е разяснявал посочените по-горе условия.

В мотивите към присъдата СГС не е развил подробно съображенията си за субективната страна на извършените от Р. престъпления. САС е констатирал пропуски и го е отстранил. Изложил е убедителни мотиви за решението си, че от субективна страна отделните престъпления, в съучастие с Г., са извършени при пряк умисъл. Последният безпротиворечиво се извежда не само от пуснатата от него обява за набиране на работна ръка и проведените със свидетелите разговори за условията на труд, на заплащане и на битова среда, но и от обстоятелството, че лично е знаел, че те не отговарят на истината. По този начин нарушението е отстранено, като същото не е ограничило процесуалните права на Р. да се защитава пред въззивния съд, каквато защита, видно от материалите по делото, активно е осъществена лично и чрез упълномощения защитник.

Пред настоящата инстанция в жалбата, писмените бележки и педоарията на защитата не са развити правни доводи, оборващи решението на апелативния съд, че извършеното от Р. не може да се отнесе към разпоредбата на чл. 9, ал. 2 НК. Не само, че извършените от Р. деяния са обществено опасни, но са и със завишена такава, с оглед обществено икономическите условия в страната, налагащи голяма част от населението да търси препитание в чужбина, поради което значително по-лесно може да бъде въведено в заблуждение за условията на труд, пребиваване и заплащане, от което се възползват извършителите на трафика на хора. В настоящия случай следва да се вземе предвид не само осъществения трафик на пострадалите с цел принудителен труд, но и последствията - робско отношение спрямо тях относно условията на живот, санитарна и здравословна хигиена и най-вече безразличното отношение към заболялите от бруцелоза български граждани. В случая не само не са налице предпоставките на чл. 9, ал. 2 НК, но се констатира занижена наказателна репресия срещу Р., която не може да бъде коригирана, поради липсата на съответен протест.

От страна на жалбоподателя Г. пред настоящата инстанция отново се поставят за преоценка обстоятелствата, че след 13.02.02 год. същият вече не е бил управител на овцевъдната ферма и не е било негово задължението за оценка на очакваните рискове по време на работа, като отговорността му е ангажирана единствено на базата на свидетелските показания на заинтересовани свидетели. Въззивният съд е взел отношение по тези обстоятелства, като е изложил убедителни мотиви за решението си по фактите и правото /л. 145, л. 159, ВНОХД № 1336/12 год., САС/, които не следва да се преповтарят. Следва единствено да се подчертае, че разпоредбите на чл. 350, ал. 3, вр. ал. 2, пр. 1, вр. чл. 26, ал. 1 НК и чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, пр. 2, 4 и 5, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1, пр. 2 и 4, вр. чл. 20, ал. 2 НК не изискват особено длъжностно качество или отношение към собствеността за реализиране на наказателната отговорност. Не се изискват такива и съгласно разпоредбите на чл. 3, чл. 8, т. А, Б, В, чл. 9, чл. 10 и чл. 14, т. 4 от Президентски указ 186/1995 год. „Защита на работниците от опасности, които произтичат от излагането им на биологични агенти по време на работата им, съгласно разпоредбите на Съвета 90/679/ЕС и 93/88 ЕО” на президента на Република Гърция. На базата на установеното фактическо положение и цитираните разпоредби от Президентския указ Г. се явява работодател на пострадалите, а развилата си в Република Гърция и в частност в стадото му епидемия от бруцелоза го е задължавала да предприеме описаните в тях задължителни мерки по защита на работещите от опасности, които произтичат поради излагането им на биологични агенти по време на работа. Г. е работодател, тъй като е мотивирал пострадалите за изпълняваната работа, подготвил е трудовите договори и работните визи, привел ги е извън границата на страната в Република Гърция и е задържал документите им за самоличност. Той конкретно е определял трудовите им задължения, условията на живот, храна, почивка и здравен режим в пълно противоречие със съответните норми в Република Гърция и Президентския указ. Контролирал е работата им и е следвало регулярно да изплаща трудовото им възнаграждение. Като работодател Г. не само не е изпълнил задълженията си, произтичащи от Президентския указ, но напротив – умишлено е прикрил развилата се зараза в стадото му и заразените от бруцелоза негови работници, излагайки на опасност тях и неопределен кръг гръцки и други европейски граждани. Потърсил е ветеринарните власти в късен момент, когато епидемията се е развила и довела до съставомерните последици за пострадалите. Посоченото се доказва не само от разпита на конституираните по делото като граждански ищци и частни обвинители пострадали, но и от останалите, разпитани свидетели и от документацията,

предоставена от страна на компетентните гръцки органи. В този смисъл, контролираните инстанции не са нарушили основните принципи по чл. 13 и чл. 14 НПК и общото положение за събиране и проверка на доказателствата, регламентирано в чл. 107 НПК.

В жалбата от страна на Г. се твърди, че предходните инстанции не са доказали по предвидения в НПК ред специалната цел по чл. 159а, ал. 1 НК – принудителен труд. На свидетелските показания на пострадалите се противопоставят тези на свидетелката М.. Следва да се отбележи, че жалбоподателят е оправдан по повдигнатото му обвинение по чл. 159б, ал. 2, вр. ал. 1, пр. 2, 4 и 5, вр. чл. 159а, ал. 2, т. 2, вр. ал. 1, пр. 2 и 4, вр. чл. 20, ал. 2 НК за М. именно на базата на нейните свидетелски показания, но същите не могат да бъдат меродавни за осъщественото спрямо пострадалите свидетели, доколкото тя свидетелства единствено за себе си, а не и за техните условия на работа, живот и заплащане. От друга страна, причините за привилегированото отношение на Г. към М. са извън предмета на доказване по делото спрямо останалите, пострадали български граждани, за които е доказана специалната цел – принудителен труд, предвидена в закона и обсъдена в ТР № 2/09 год. от 16.06.09 год., т.д. № 2/09 год., ОСНК.

Твърди се, че наложеното на този подсъдим общо наказание, оправделено по реда на чл. 23, ал. 1 и ал. 3 НК, е явно несправедливо. Не се сочат доводи за явна несправедливост на наказанията за отделните престъпления, извършени при условията на реална съвкупност. Не се изтъкват конкретни смекчаващи обстоятелства по тях, които не са взети предвид или не са дооценени за определянето на по-леки наказания, поради което настоящата инстанция няма основание за корекция в насока намаляването им по размер. Същите са справедливи и отговарят на степента на обществената опасност на извършените деяния, тази на извършителя, на подбудите и на настъпилите тежки вредни последици за пострадалите. Възрастта на подсъдимия, роден 1935 год., не е от естество да промени изводите на предходните инстанции за определянето на отделните наказания, тъй като се съпоставя с възприетите множество и с изключителна тежест отегчаващи отговорността обстоятелства и броя на инкриминираните деяния, които не следва наново да се изброяват. Наложено общо наказание е законосъобразно, а неговата оценка от защитата като явно несправедливо не отговаря на разпоредбите на чл. 23 НК. Срокът на санкцията лишаване от свобода по общото наказание в размер на пет години изключва приложението на чл. 66, ал. 1 НК.

В жалбата се изтъква, че изтеклият продължителен период от време от датата на инкриминираните деяния до реализиране на наказателната репресия не е съобразен с гарантирания разумен срок за разглеждане на делото съгласно практиката на Европейския съд по правата на човека /ЕСПЧ/. Без изрично да са посочили тази практика контролираните съдилища са се съобразили с критериите за преценка на разумния срок за наказателно разследване, свързан със сложността на делото, поведението на лицето и действията на компетентните държавни власти по реализиране на наказателната отговорност на двамата подсъдими. Касае се за казус с фактическа и правна сложност, дължаща се на броя на пострадалите лица, разпитаните свидетели, експертните заключения, правна преценка на гръцки нормативни актове и множество съдебни поръчки. Констатира се, че делото не е забавено, поради бездействие на разследващите и съда. Еманация на съобразяването от страна на съдебните власти с практиката на ЕСПЧ е юридическият факт, че не е приложена разпоредбата на чл. 24 НК за увеличение на общото най-тежко наказание до една втора, въпреки множеството престъпления, извършени от Р. и Г.

В жалбата от страна на Г. е посочено, че гражданските иски са приети в нарушение на чл. 131 ГПК, тъй като не е дадена възможност за отговор в едномесечен срок, а от друга страна – са недоказани по размер. Последното твърдение не е подкрепено със съответни доводи.

Настоящата инстанция няма основания да възприеме посоченото. Правилото по чл. 131 ГПК е неприложимо в случаите, когато гражданската претенция се разглежда в наказателния процес. В тези случаи, по силата на чл. 88, ал. 1 НПК, нормите на ГПК се прилагат, доколкото в НПК няма съответни правила. Пострадалият от престъплението, предявил гражданска претенция, получава възможност да използва за обосноваване на иска доказателствените материали, издирени и представени от прокурора. Тези материали са предявени на обвиняемия по реда на чл. 227 НПК, в това число протоколите за разпит на свидетелите /пострадалите/, писмените доказателства, свързани с определено увреждане и експертните заключения за характера на телесната повреда. Гражданският иск в наказателното производство не води до особено големи затруднения за подсъдимия, защото обстоятелствата, които следва да бъдат изяснени във връзка с неговото решаване, в основни линии се изяснява свързано с обвинението, залегнало в обвинителния акт, като се обезщетяват само вредите, пряко и непосредствено претърпени от престъплението. Обвиняемият /подсъдимият/ разрешава основните въпроси на защитата, като обори обвинението, заедно с което в повечето случаи отпада и гражданската отговорност. Наказателната практика, изразена в т.р. 93-54-ОСНК, е категорична, че фактическото основание да се предяви граждански иск в наказателното производство е деянието, което е описано в обвинителния акт и за което спрямо подсъдимия е образувано съдебното дело. Ето защо, НПК не изисква размяна на книжа по гражданския иск и спазването на определени срокове за възражение /отговор/, каквито се изискват от разпоредбите на ГПК. В случая, молбите на пострадалите от престъплението, с които се предявяват гражданските искове в наказателния процес, отговарят на изискванията на чл. 85, ал. 1 и ал. 2 НПК и са подадени в определения в чл. 85, ал. 3 НПК срок – до започването на съдебното следствие пред първоинстанционния съд.

Посоченото води до извод за неоснователност на довода, че е нарушено правото на защита на Г. във връзка с приетите за съвместно разглеждане в наказателното производство граждански иски, тъй като НПК съдържа съответни правила, които изключват разпоредбата на чл. 131 ГПК.

Предвид изложеното жалбите на двамата подсъдими са НЕОСНОВАТЕЛНИ, поради което обжалваното решение следва да се остави в сила.

Водим от горното и на осн. чл. 354, ал. 1, т. 1 НПК, Върховният касационен съд, трето наказателно отделение,

Р Е Ш И :

ОСТАВЯ В СИЛА решение № 236 от 19.07.13 год., постановено по ВНОХД № 1376/12 год. по описа на Софийски апелативен съд.

Решението не подлежи на обжалване.

ПРЕДСЕДАТЕЛ:.....

ЧЛЕНОВЕ:

.....